Въвеждането на еврото и капиталът на дружествата с ограничена отговорност (ООД)

1. Увод

Капиталът е една от основните характеристики на дружеството с ограничена отговорност (ООД). Той има едновременно **гаранционна функция** – спрямо кредиторите на дружеството, **организационна функция** – като база за определяне на дяловете на съдружниците, и **символична функция** – като показател за първоначалната финансова ангажираност на участниците. Затова промяната на официалната парична единица на страната неминуемо поставя въпроса за неговото остойностяване и вписване в публичните регистри.

С въвеждането на еврото в Република България възникна необходимост от ясна правна уредба относно това как ще се преобразуват стойностите на капитала и дяловете на търговските дружества, така че да се осигури **правна сигурност**, **защита на съдружниците** и **икономическа стабилност**. Законодателят избра подход, който да гарантира запазването на правата на съдружниците и непрекъснатост на търговския оборот, като същевременно сведе административната тежест до минимум.

Настоящата статия разглежда именно отражението на въвеждането на еврото върху капитала на ООД – най-разпространената форма на търговски дружества у нас. Анализът се основава на Закона за въвеждане на еврото в Република България (ЗВЕРБ), последните изменения в Търговския закон и мотивите към тях. Особено внимание ще бъде отделено на правилата за превалутиране и закръгляване на дяловете, тъй като именно там се концентрират най-съществените практически въпроси.

2. Правна рамка

Основните разпоредби, уреждащи превалутирането на капитала на ООД, се съдържат в чл. 30–33 от ЗВЕРБ. Законът изрично постановява, че **превалутирането не засяга правата на съдружниците** (чл. 30). Това означава, че всеки съдружник запазва относителното си участие в капитала и съответните права на глас, независимо от техническите изменения в стойностите.

Механизмът на превалутиране е уреден в чл. 31, ал. 4: вписаната стойност на капитала в левове се разделя на официалния курс (1.95583) и резултатът се закръгля съгласно общото правило на чл. 13 ЗВЕРБ. Разпределението на капитала между съдружниците следва да се извърши пропорционално на участието им преди промяната (чл. 31, ал. 5).

Важен акцент е и **автоматичното служебно превалутиране** в Търговския регистър – чл. 33 ЗВЕРБ предвижда, че на датата на въвеждане на еврото стойностите на капитала и дяловете се заменят автоматично в регистъра. Това елиминира нуждата от изрично заявление от страна на дружествата за самото превалутиране.

Същевременно, § 13 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗВЕРБ въвежда изменения в Търговския закон, чрез които минималният капитал и минималният размер на дяловете вече се определят в евро. Така новата законова рамка осигурява

съгласуваност между общите принципи на въвеждането на еврото и особеностите на търговските дружества.

3. Минимален капитал и дялове след промяната

До въвеждането на еврото минималният капитал за учредяване на ООД беше **2 лв.**, а минималният размер на един дружествен дял – **1 лев** (чл. 117 ТЗ в предишната му редакция). След промяната тези прагове са съответно **1 евро** минимален капитал и **0.01 евро** минимален дял.

На пръв поглед промяната изглежда чисто номинална, но тя има няколко практически измерения. От една страна, символичният праг от 1 евро поставя България в синхрон с останалите държави членки, където капиталът на ООД е минимален и често има повече формален, отколкото реален гаранционен смисъл. От друга страна, новият праг улеснява учредяването на дружества, особено за стартиращи предприемачи, тъй като изискванията за първоначален капитал остават символични.

За вече съществуващите дружества минималните прагове нямат съществено отражение – превалутирането се извършва спрямо реално внесения капитал, като относителното участие на съдружниците не се променя. Въпреки това, символиката на „капитал от 1 евро“ вместо „2 лв.“ несъмнено ще има своето психологическо и имиджово значение.

4. Превалутиране на капитала и дяловете

Механизмът на превалутиране е ясен и строго формулиран. На първо място, стойността на вписания капитал в лева се разделя на официалния курс на еврото (1.95583). Получената стойност се закръгля по правилото на чл. 13 ЗВЕРБ – до втория знак след десетичната запетая, на базата на третия знак.

На второ място, превалутираният капитал се разпределя между съдружниците пропорционално на участието им преди въвеждането на еврото. Така се гарантира, че **относителните квоти се запазват**, независимо от номиналните изменения.

На трето място, законът предвижда, че **самото превалутиране се извършва служебно** от Агенцията по вписванията (чл. 33). Това означава, че от датата на въвеждане на еврото в Търговския регистър капиталът вече ще е отразен в евро, без съдружниците или управителят да подават отделно заявление.

Въпреки автоматичния характер, превалутирането има чисто технически ефект – то е „визуализация“ на същата стойност в нова валута, без да създава или погасява права и задължения. Именно затова в мотивите на закона изрично е подчертано, че превалутирането **няма конститутивен характер**.

5. Закръгляване на дяловете – примери и практически ефекти

Най-съществения практически въпрос при превалутирането на капитала на ООД е свързан с **закръгляването на дяловете**. Докато капиталът като цяло се преобразува без

съществени затруднения, отделните дялове на съдружниците могат да породят неточности, ако не се приложи внимателно правилото за закръгляне.

Общото правило

Законът предвижда общо правило за закръгляне (чл. 13 ЗВЕРБ): превалутираните стойности се закръгляват до втория знак след десетичната запетая на базата на третия знак, съгласно стандартното математическо правило. Това означава, че всеки дял ще бъде изразен с точност до стотинка от едно евро.

Примери

1. **Минимален капитал от 2 лв. (стар режим)**
    - При курс 1.95583 това съответства на **1.02 евро**. Ако дружеството има само един съдружник, неговият дял ще бъде 1.02 евро. Така „минималното ООД“ от 2 лв. вече ще изглежда като „ООД с капитал от 1.02 евро“.
2. **Капитал от 50 лв., разпределен между двама съдружници (25 + 25 лв.)**
    - 50 лв. → 25.56 евро.
    - Всеки съдружник с по 25 лв. ще получи съответно **12.78 евро**.
    - Така се запазва относителното равенство.
3. **Капитал от 5000 лв., разпределен между трима съдружници (1000 + 1500 + 2500 лв.)**
    - 5000 лв. → 2556.45 евро.
    - Дялове:
        - 1000 лв. → 511.29 евро
        - 1500 лв. → 766.94 евро
        - 2500 лв. → 1278.22 евро
    - Разликите се дължат единствено на закръгляването, но пропорцията се запазва.

Практически ефекти

Когато капиталът и дяловете се превалутират, резултатът се закръгля до втория знак след десетичната запетая. Това закръгляване понякога води до малки разлики, които при събирането на всички дялове не дават точно равенство с превалутирания общ капитал. Това е предвидено от законодателя: в чл. 31, ал. 3 е постановено, че такива разлики се отразяват като **неразпределена печалба или загуба от минали години**.

Пример 1: капитал 100 лв.

- *Официалният курс: 1.95583.*

- *100 лв. ÷ 1.95583 = **51.13 евро** (превалутиран общ капитал).*

  Ако има четирима съдружници с равни дялове (по 25 лв.):

- *25 лв. ÷ 1.95583 = **12.78 евро** (за всеки съдружник).*
- *4 × 12.78 = **51.12 евро**, което е с 0.01 евро по-малко от превалутирания общ капитал (51.13).*

*Тази разлика не може да се „прикрепи“ произволно към някой от съдружниците. Затова законът предвижда, че тя се отчита като **неразпределена печалба или загуба от минали години**. Така балансът на дружеството остава коректен, без да се засягат дяловете.*

Пример 2: капитал 2000 лв. с трима съдружници

- *2000 лв. ÷ 1.95583 = **1022.58 евро**.*
- *Дялове:*
  - *1000 лв. → 511.29 евро*
  - *500 лв. → 255.65 евро*
  - *500 лв. → 255.65 евро*
- *Общо: 511.29 + 255.65 + 255.65 = **1022.59 евро**.*
- *Получава се разлика от +0.01 евро спрямо общия капитал (1022.58).*

И тук разликата се отчита счетоводно като неразпределена печалба.

Целта на закона е да се избегнат спорове между съдружниците, защото законът изрично урежда къде „отива“ остатъкът от закръгляването.

В допълнение, в чл. 32, ал. 5 ЗВЕРБ е предвиден специален механизъм за защита на съдружниците в случаите, когато закръглянето на дяловете би довело до **нарушаване на относителното участие**. Тази корекция има технически характер – съгласно нея дружеството може да коригира превалутирания капитал с до 5%, без да прилага тежките процедури по Търговския закон за увеличение или намаляване на вече вписания капитал. Чрез тази уредба се избягва опасността някой съдружник да твърди, че притежава по-голям или по-малък дял поради закръгляване. Законът „омекотява“ ефекта, като позволява извършването на тези технически корекции.

Пример 3: капитал 3 лв., трима съдружници с равни дялове (по 1 лв.)

- *3 лв. ÷ 1.95583 = **1.53 евро** (общ капитал).*
- *При разпределяне на три равни дяла → 0.51 евро за всеки.*
- *Ако обаче закръглянето даде резултат като 0.50 + 0.51 + 0.51 = 1.52 евро, общата сума вече не съвпада.*

В такъв случай дружеството може да увеличи превалутирания капитал от 1.53 евро на 1.54 евро, за да съответства на сбора от закръглените дялове. Тази

корекция е в рамките на 5% и няма характер на класическо увеличение на капитала.

Пример 4: капитал 250 лв., двама съдружници (200 лв. и 50 лв.)

- *250 лв. ÷ 1.95583 =* ***127.84 евро****.*
- *Пропорционално:*
  - *200 лв. → 102.27 евро*
  - *50 лв. → 25.57 евро*
- *Общо: 127.84 евро.*

Ако обаче закръглянето даде 102.28 + 25.57 = 127.85 евро, капиталът може да бъде коригиран от 127.84 на 127.85 евро. Разликата е минимална (под 5%), но осигурява точно съответствие между капитала и сбора на дяловете.

Значение за съдружниците

От гледна точка на съдружниците, важното е, че **относителното участие не се променя**. Дори при различия в абсолютните стойности, процентното разпределение остава идентично. Това гарантира стабилност и предвидимост в отношенията между тях.

6. Задължението за актуализиране на дружествения договор

Макар превалутирането да се извършва автоматично от Агенцията по вписванията, законът изисква всяко ООД в срок от **12 месеца от датата на въвеждане на еврото** (до 31 декември 2026 г.) да приеме и обяви **актуализиран дружествен договор**, в който капиталът и дяловете са изразени в евро.

Обявяването на този договор в Търговския регистър е **без държавна такса**, но е задължително. То има за цел да осигури, че публично достъпната информация в регистъра коректно отразява реалното състояние на дружеството.

Пропускът за подаване в срок не води до автоматична санкция, но може да стане пречка при бъдещи вписвания или сделки – например при прехвърляне на дялове, промяна на управител или увеличаване на капитала. Затова за съдружниците и управителите е важно да третират тази стъпка като необходима част от процеса по адаптация към еврото.

7. Практически последици за съдружници и управители

За съдружниците и управителите въвеждането на еврото означава преди всичко **техническа адаптация**, а не промяна на техните права и задължения. Относителните дялове се запазват, капиталът само изглежда различен като номинална стойност, а административната тежест е сведена до минимум.

Единственото активно действие, което следва да предприемат, е да приемат и обявят актуализиран дружествен договор в рамките на законоустановения срок. Всички останали процеси са автоматизирани и се извършват служебно.

На практика, въвеждането на еврото може да има и определен „психологически ефект“. Капиталът на ООД, който досега изглеждаше като „2 лв.“, ще изглежда като „1 евро“. Това не променя нищо по същество, но поставя България в синхрон с европейската практика и премахва едно от последните формални различия.

8. Заключение

Превалутирането на капитала на ООД във връзка с въвеждането на еврото е преди всичко **технически процес**, чиято цел е да осигури правна и икономическа стабилност. Законът ясно постановява, че правата на съдружниците остават непроменени, а автоматичното превалутиране в Търговския регистър и безплатното обявяване на актуализирани договори гарантират плавен преход.

Най-същественият практически въпрос е свързан със закръгляването на дяловете, но и там законодателят е предвидил ясни правила и механизми за корекция, така че да се избегнат спорове и несигурност.

За съдружниците и управителите на ООД това означава сигурност, предвидимост и минимална административна намеса. По този начин въвеждането на еврото се вписва органично в търговскоправната среда, без да създава нови бариери за бизнеса.

Спестете време и грешки при преминаването към евро – може да се доверите на екипа ни, ние ще свършим необходимото вместо Вас!

Настоящият текст има единствено информационен характер и не представлява правен съвет. *За конкретно съдействие и персонализирани решения можете да се обърнете към екипа на oodpro.bg. Свържете се с нас на* ***contact@oodpro.bg*** *– нашите експерти са на разположение.*